

Pravidelný čtyřboký jehlan

(se čtvercovou podstavou)

Jehlan se čtvercovou podstavou je trojrozměrné těleso, jehož povrch tvoří **čtyři stejné trojúhelníky** a **čtverec** jako podstava.

Výpočet:

S = povrch

S_p = obsah podstavy

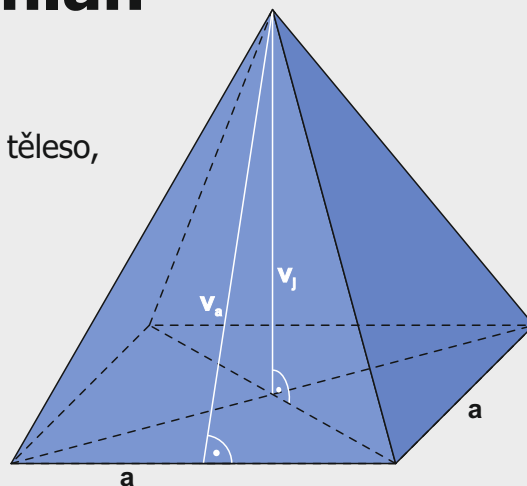
S_{pl} = obsah pláště

V = objem

a = délka strany

v_a = výška trojúhelníku

v_j = výška jehlanu

Povrch:

$$S = S_p + S_{pl}$$

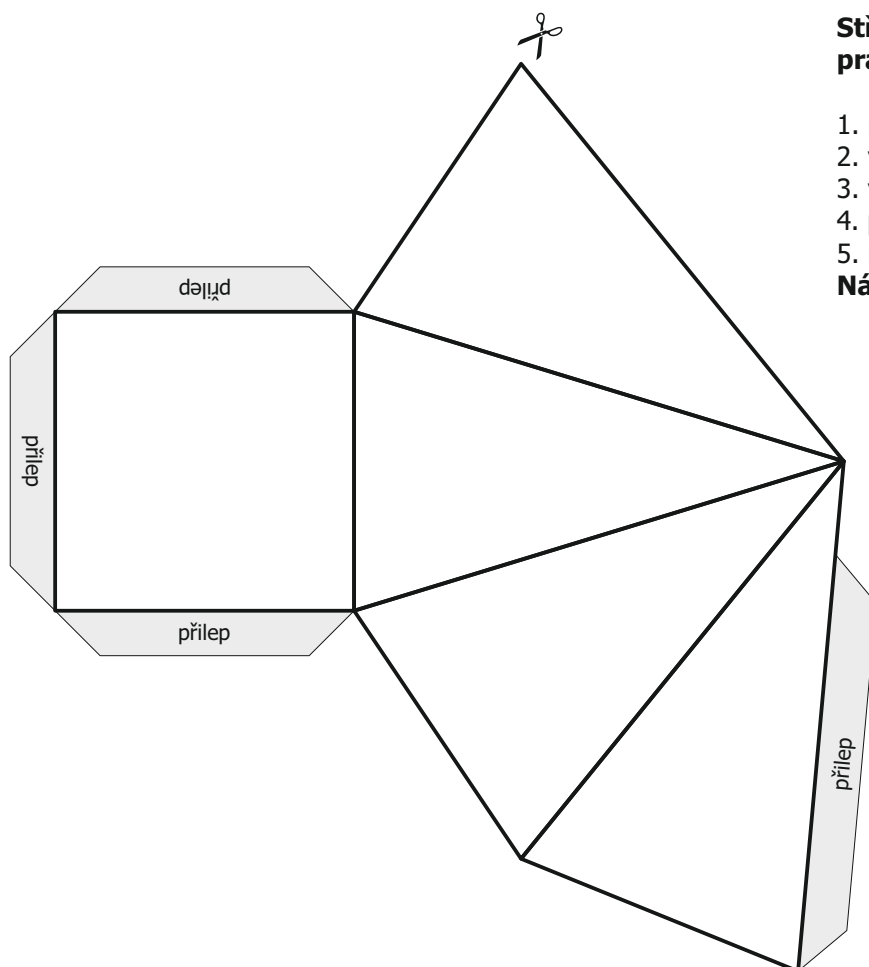
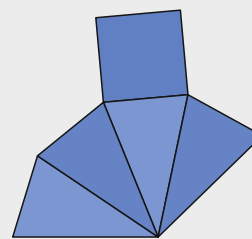
$$S_p = a^2$$

$$S_{pl} = 4 \cdot \frac{a \cdot v_a}{2}$$

Objem:

$$V = \frac{S_p \cdot v_j}{3}$$

Sít' jehlanu se čtvercovou podstavou.

Střihněte si s námi vlastní pravidelný čtyřboký jehlan:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Pravidelný čtyřstěn

Pravidelný čtyřstěn je nejjednodušší typ trojrozměrného tělesa. Je to **kolmý jehlan**, tvořený **čtyřmi stejnými rovnostrannými trojúhelníky**.

Výpočet:

S = povrch

V = objem

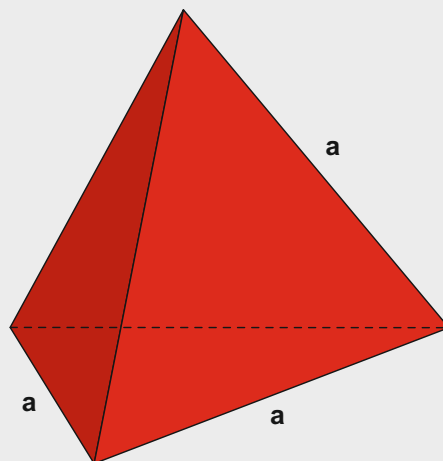
a = délka strany

Povrch:

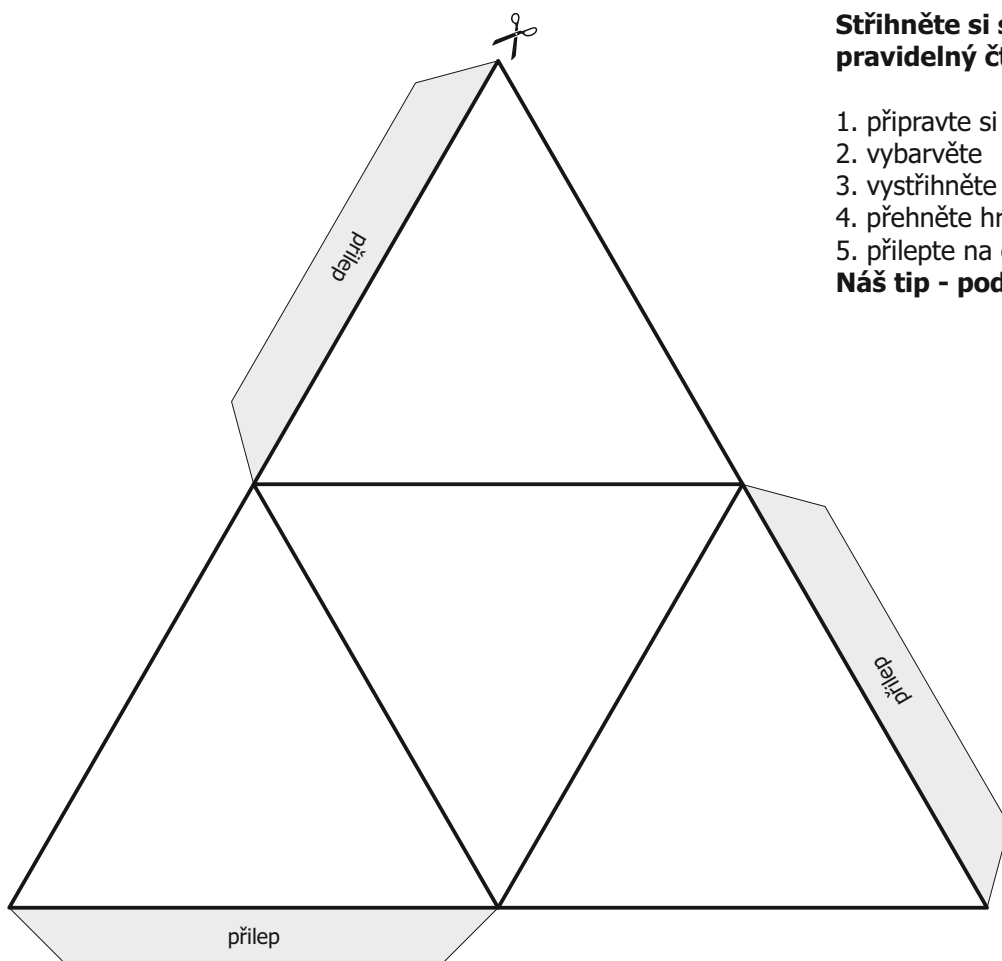
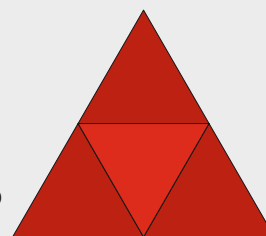
$$S = \sqrt{3}a^2$$

Objem:

$$V = \frac{\sqrt{2}}{12} \cdot a^3$$

Síť pravidelného čtyřstěnu.

Střihněte si s námi vlastní pravidelný čtyřstěn:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Čtyřboký jehlan

(s obdelníkovou podstavou)

Kolmý jehlan s obdelníkovou podstavou je těleso, jehož stěny tvoří **čtyři trojúhelníky** sbíhající se v jednom vrcholu.

Výpočet:

S = povrch

S_p = obsah podstavy

S_{pl} = obsah pláště

V = objem

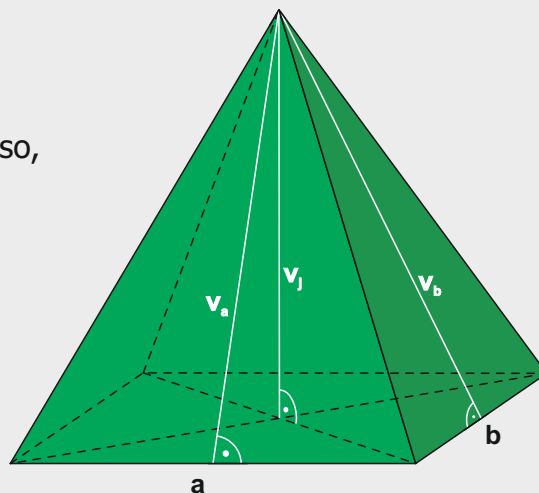
v_j = výška jehlanu

a = délka strany

b = délka strany

v_a = výška trojúhelníku

v_b = výška trojúhelníku

Povrch:

$S = S_p + S_{pl}$

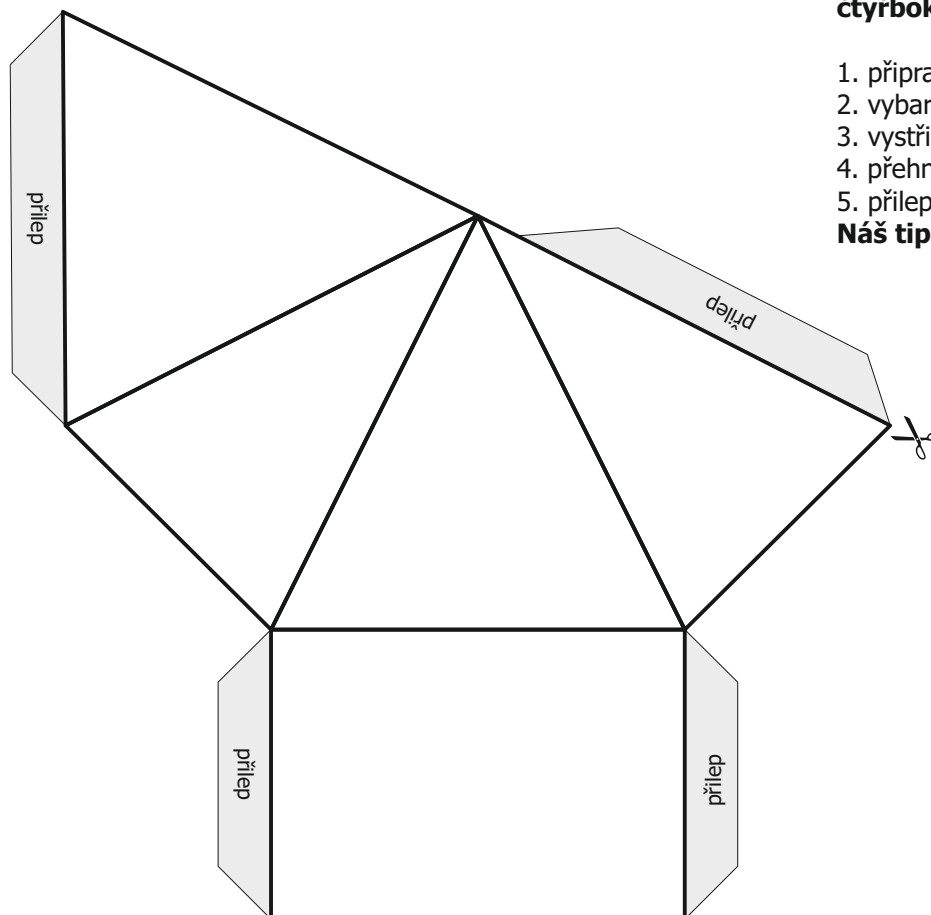
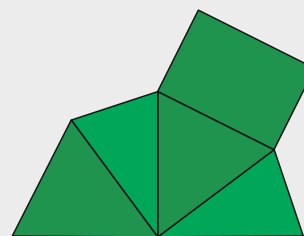
$S_p = a \cdot b$

$S_{pl} = 2 \cdot \frac{a \cdot v_a}{2} + 2 \cdot \frac{b \cdot v_b}{2}$

Objem:

$V = \frac{S_p \cdot v_j}{3}$

Sít' čtyřbokého jehlanu s obdelníkovou podstavou.

Střihněte si s námi vlastní čtyřboký jehlan:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Pravidelný pětiboký jehlan

(s pětiúhelníkovou podstavou)

Kolmý jehlan s pětiúhelníkovou podstavou je těleso, jehož stěny tvoří **pět trojúhelníků** sbíhajících se v jednom vrcholu. Podstavou je **pětiúhelník**.

Výpočet:

S = povrch

S_p = obsah podstavy

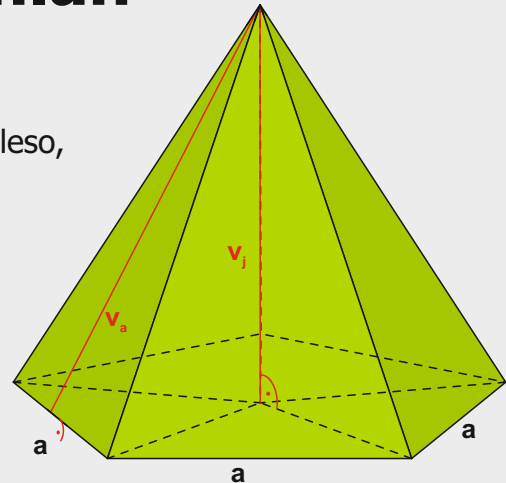
S_{pl} = obsah pláště

V = objem

a = délka strany

v_a = výška trojúhelníku

v_j = výška jehlanu

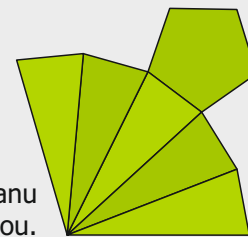
Povrch:

$S = S_p + S_{pl}$

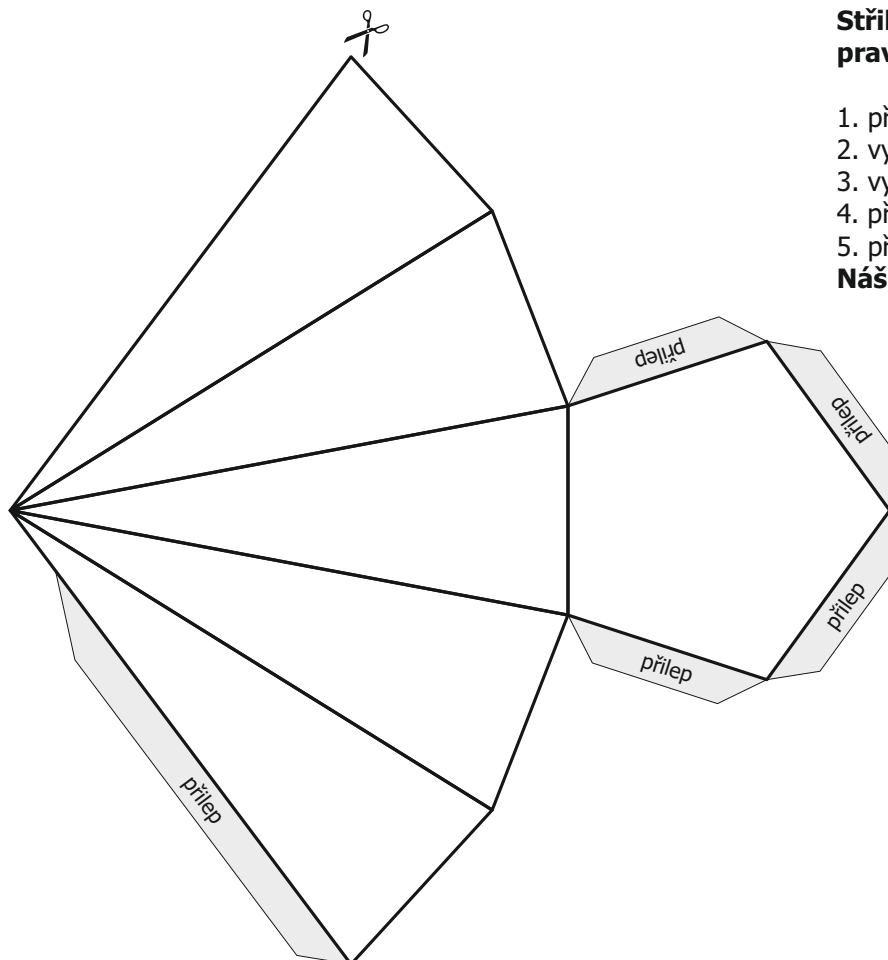
$$S_p = \frac{\sqrt{(25 + 10\sqrt{5})}}{4} \cdot a^2 \quad S_{pl} = 5 \cdot \frac{a \cdot v_a}{2}$$

Objem:

$$V = \frac{S_p \cdot v_j}{3}$$

Sít' pravidelného jehlanu s pětiúhelníkovou podstavou.

Střihněte si s námi vlastní pravidelný pětiboký jehlan:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Pravidelný šestiboký jehlan

(s šestiúhelníkovou podstavou)

Kolmý jehlan s šestiúhelníkovou podstavou je těleso, jehož stěny tvoří **šest trojúhelníků** sbíhajících se v jednom vrcholu. Podstavou je **šestiúhelník**.

Výpočet:

S = povrch

S_p = obsah podstavy

S_{pl} = obsah pláště

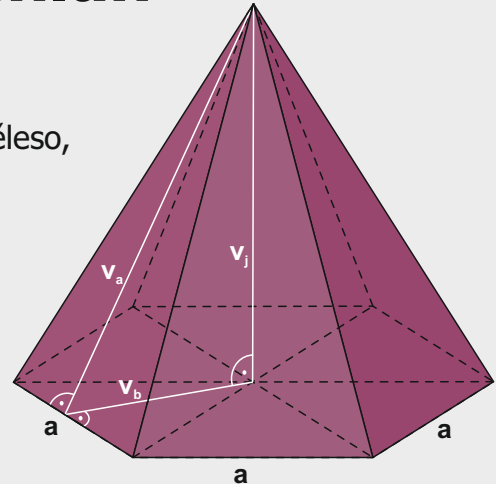
V = objem

a = délka strany

v_a = výška trojúhelníku

v_b = výška trojúhelníku

v_j = výška jehlanu

Povrch:

$$S = S_p + S_{pl}$$

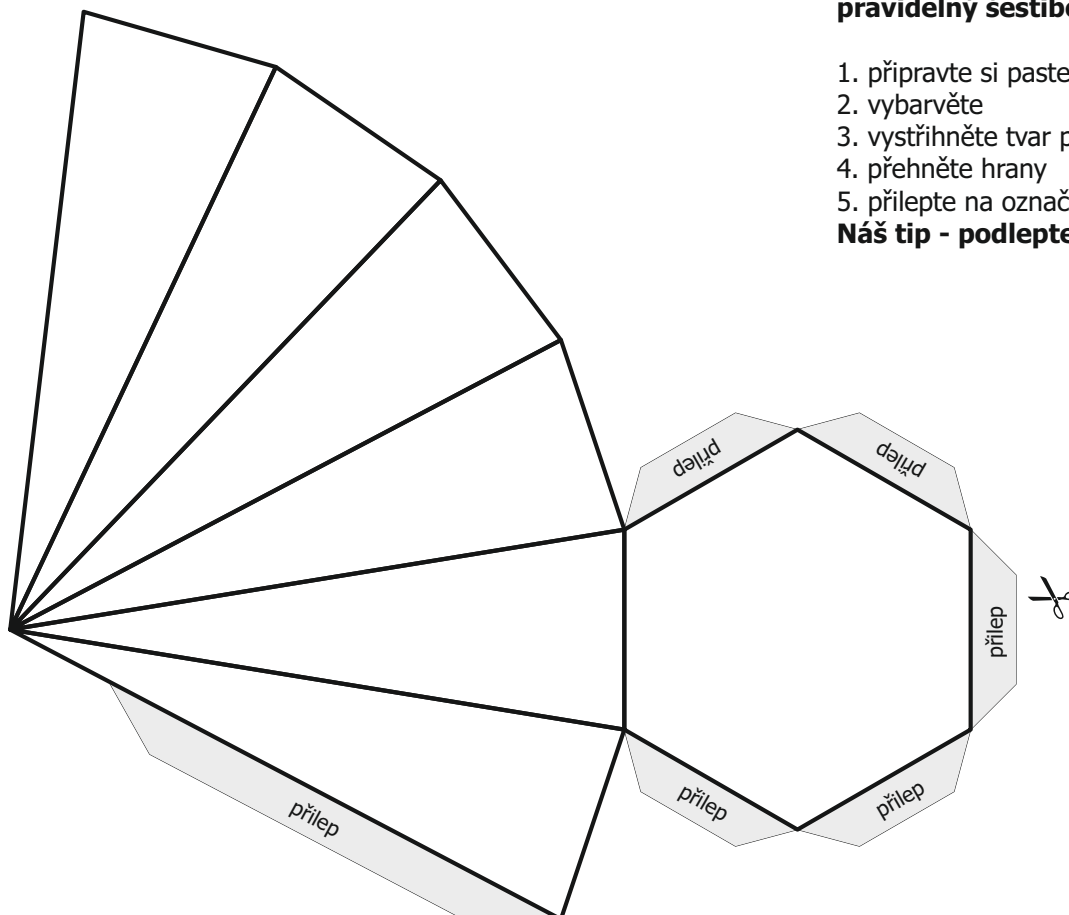
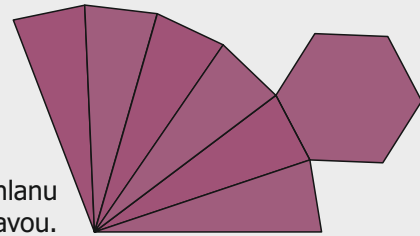
$$S_p = 6 \cdot \frac{a \cdot v_b}{2}$$

$$S_{pl} = 6 \cdot \frac{a \cdot v_a}{2}$$

Objem:

$$V = \frac{S_p \cdot v_j}{3}$$

Sít' pravidelného jehlanu s šestiúhelníkovou podstavou.

Střihněte si s námi vlastní pravidelný šestiboký jehlan:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Krychle

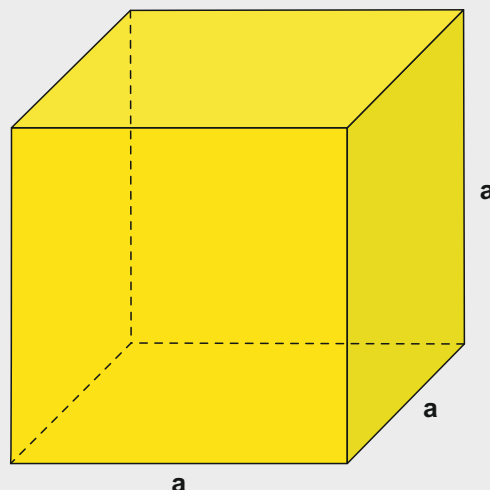
Krychle je pravidelný hranol, lidově též zvaný kostka. Je to šestistěn, jehož povrch tvoří **šest stejných čtverců**.

Výpočet:

S = povrch

V = objem

a = délka strany

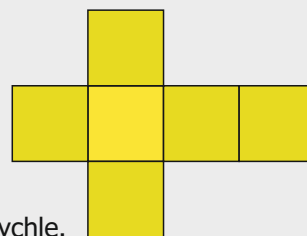

Povrch:

$$S = 6 \cdot a \cdot a = 6 \cdot a^2$$

Objem:

$$V = a \cdot a \cdot a = a^3$$

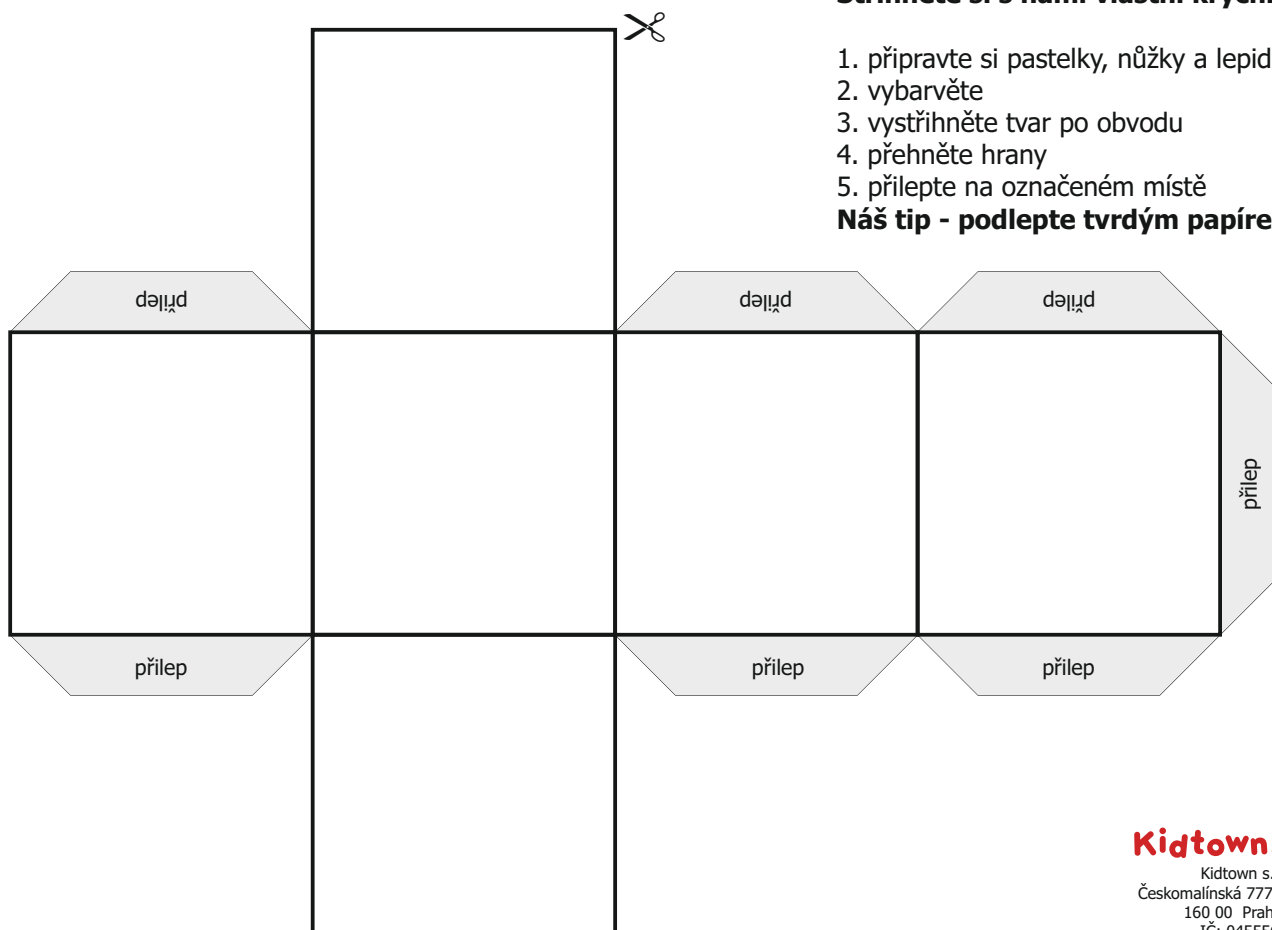

Sít' krychle.

Střihněte si s námi vlastní krychli:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Kvádr

Kvádr je hranol, jehož povrch tvoří **šest pravouhlých čtyřúhelníků**.

Na rozdíl od krychle nemohou být všechny stěny stejné.

Výpočet:

S = povrch

V = objem

a = délka strany podstavy

b = délka strany podstavy

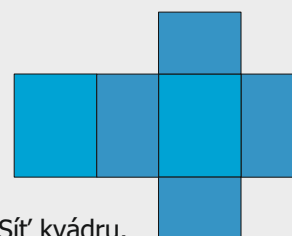
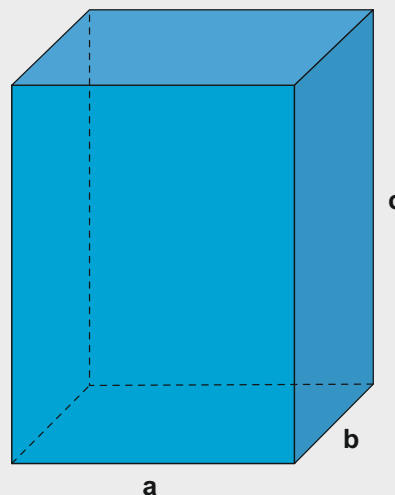
c = výška kvádru

Povrch:

$$S = 2 \cdot (ab + bc + ac)$$

Objem:

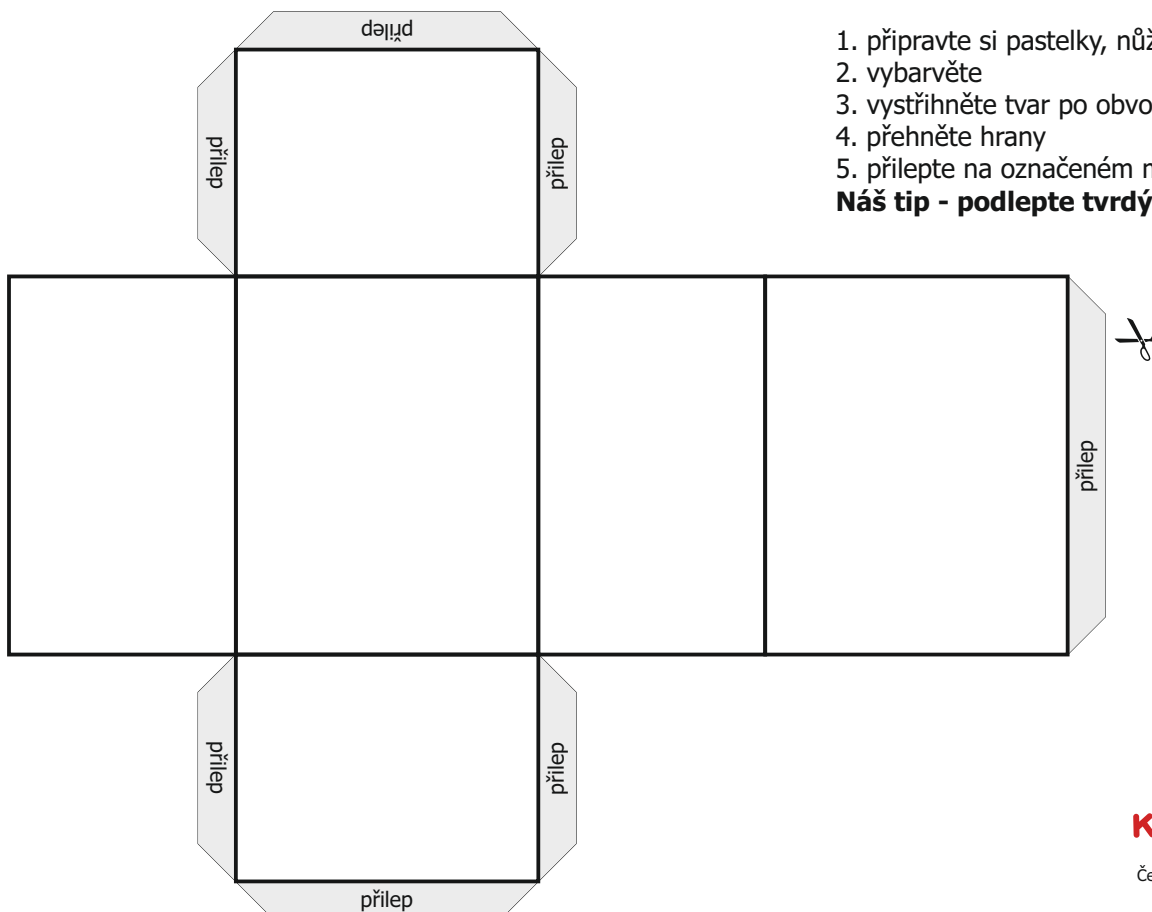
$$V = a \cdot b \cdot c$$

Střihněte si s námi vlastní kvádr:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Pětiboký hranol

Pětiboký hranol je trojrozměrné těleso, jehož podstavy tvoří **dva** na sobě rovnoběžné **pětiúhelníky** a plášť **pět pravidelných čtyřúhelníků**.

Výpočet:

S = povrch

S_p = obsah podstavy

S_{pl} = obsah pláště

V = objem

a = délka strany

v_h = výška hranolu

Povrch:

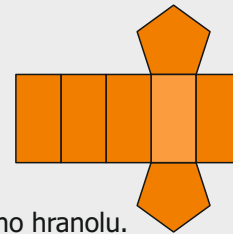
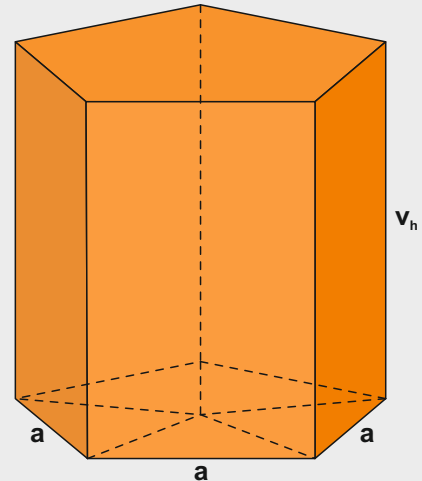
$$S = 2 \cdot S_p + S_{pl}$$

$$S_p = \frac{\sqrt{(25 + 10\sqrt{5})}}{4} \cdot a^2$$

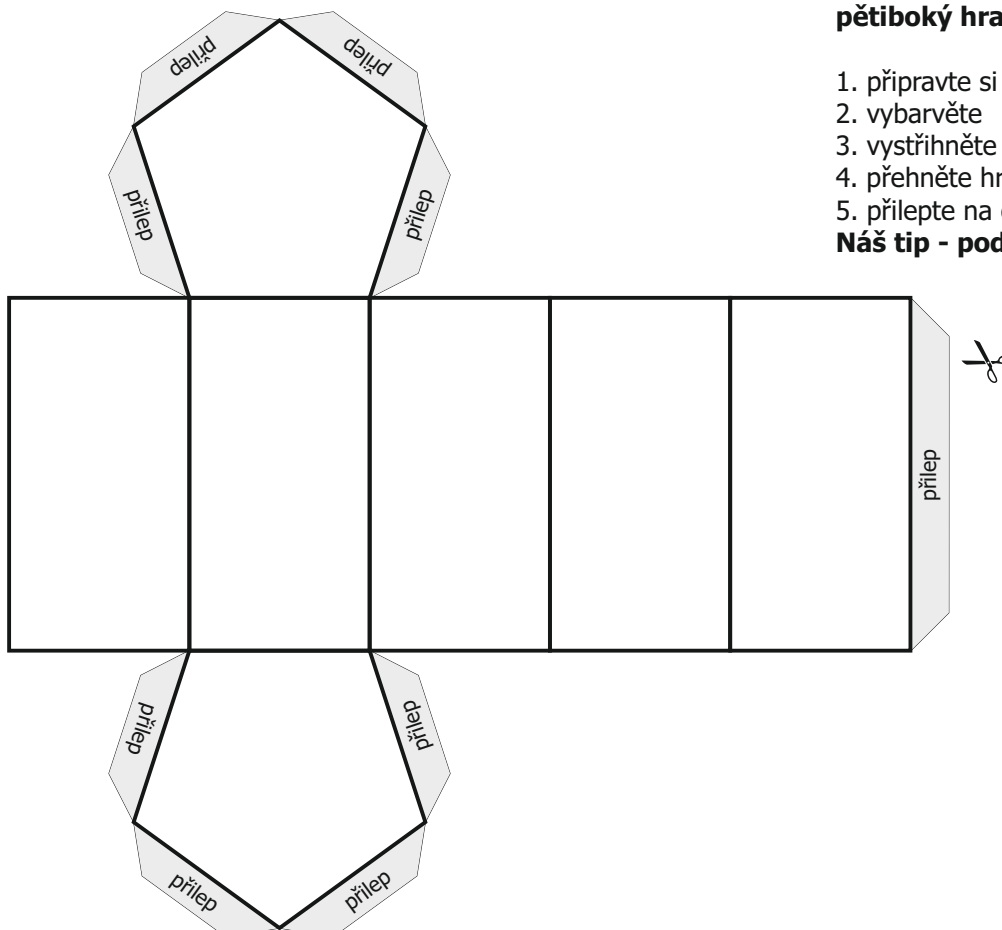
$$S_{pl} = (5 \cdot a) \cdot v_h$$

Objem:

$$V = S_p \cdot v_h = \frac{\sqrt{(25 + 10\sqrt{5})}}{4} \cdot a^2 \cdot v_h$$

Sít' pětibokého hranolu.

Střihněte si s námi vlastní pětiboký hranol:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Šestiboký hranol

Šestiboký hranol je trojrozměrné těleso, jehož podstavy tvoří **dva** na sobě rovnoběžné **šestiúhelníky** a plášť **šest pravidelných čtyřúhelníků**.

Výpočet:

S = povrch

S_p = obsah podstavy

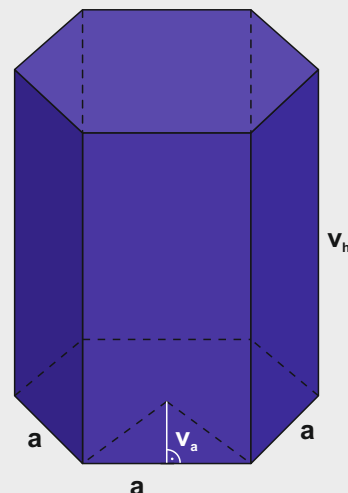
S_{pl} = obsah pláště

V = objem

a = délka strany

v_a = výška trojúhelníku

v_h = výška hranolu

Povrch:

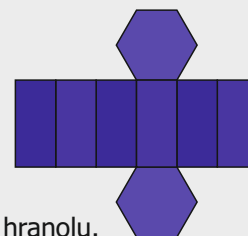
$$S = 2 \cdot S_p + S_{pl}$$

$$S_p = 6 \cdot \frac{a \cdot v_a}{2}$$

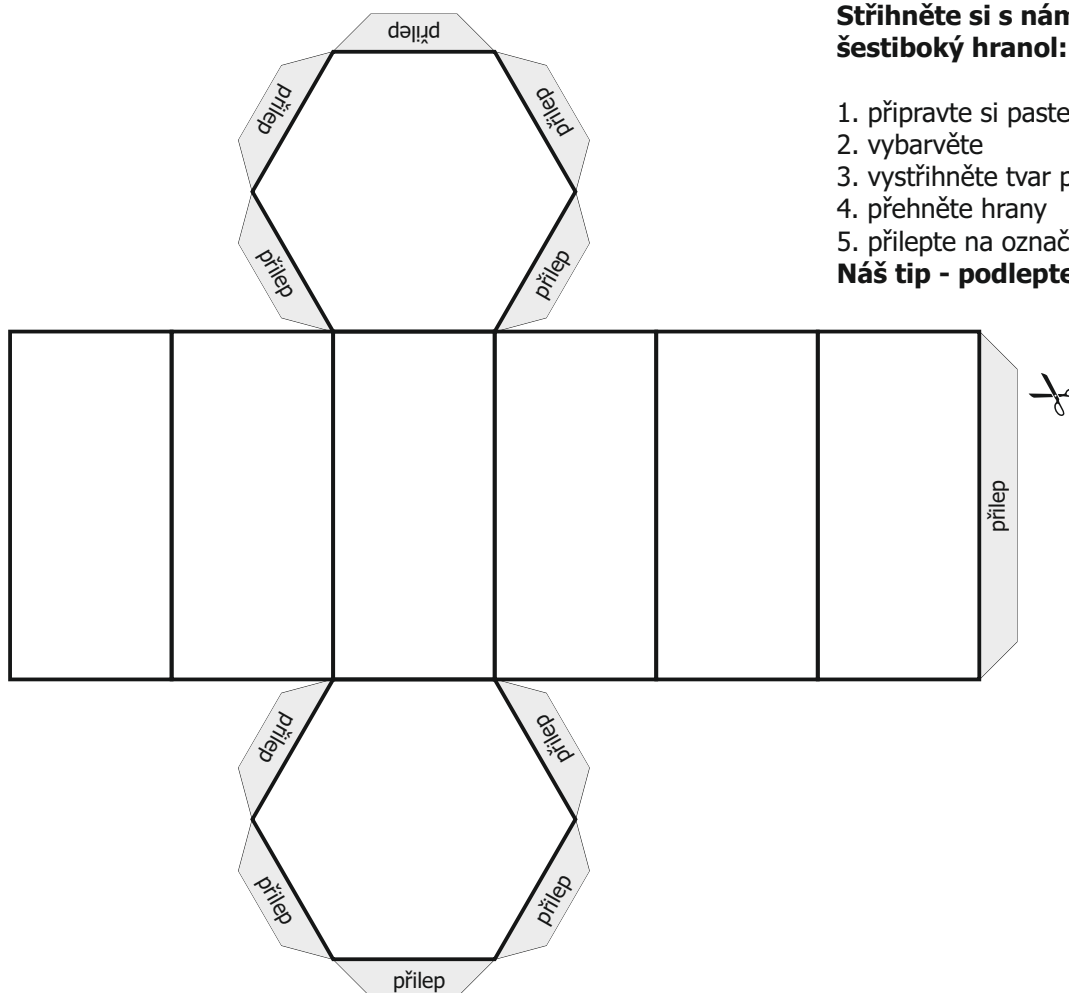
$$S_{pl} = (6 \cdot a) \cdot v_h$$

Objem:

$$V = S_p \cdot v_h = 6 \cdot \frac{a \cdot v_a}{2} \cdot v_h$$

Sít' šestibokého hranolu.

Střihněte si s námi vlastní šestiboký hranol:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Trojboký hranol

Trojboký hranol je trojrozměrné těleso, jehož podstavy tvoří dva na sobě rovnoběžné **trojúhelníky** a plášť **tři pravidelné čtyřúhelníky**.

Výpočet:

S = povrch

S_p = obsah podstavy

S_{pl} = obsah pláště

V = objem

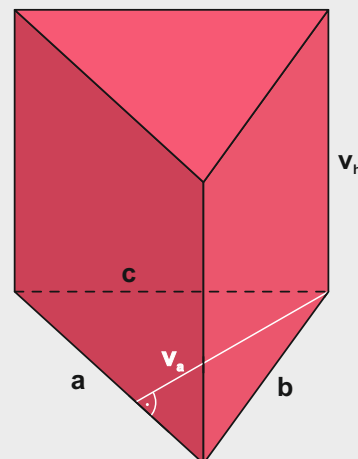
a = délka strany

b = délka strany

c = délka strany

v_a = výška trojúhelníku

v_h = výška hranolu

Povrch:

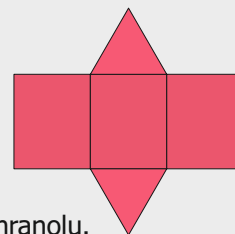
$$S = 2 \cdot S_p + S_{pl}$$

$$S_p = \frac{a \cdot v_a}{2}$$

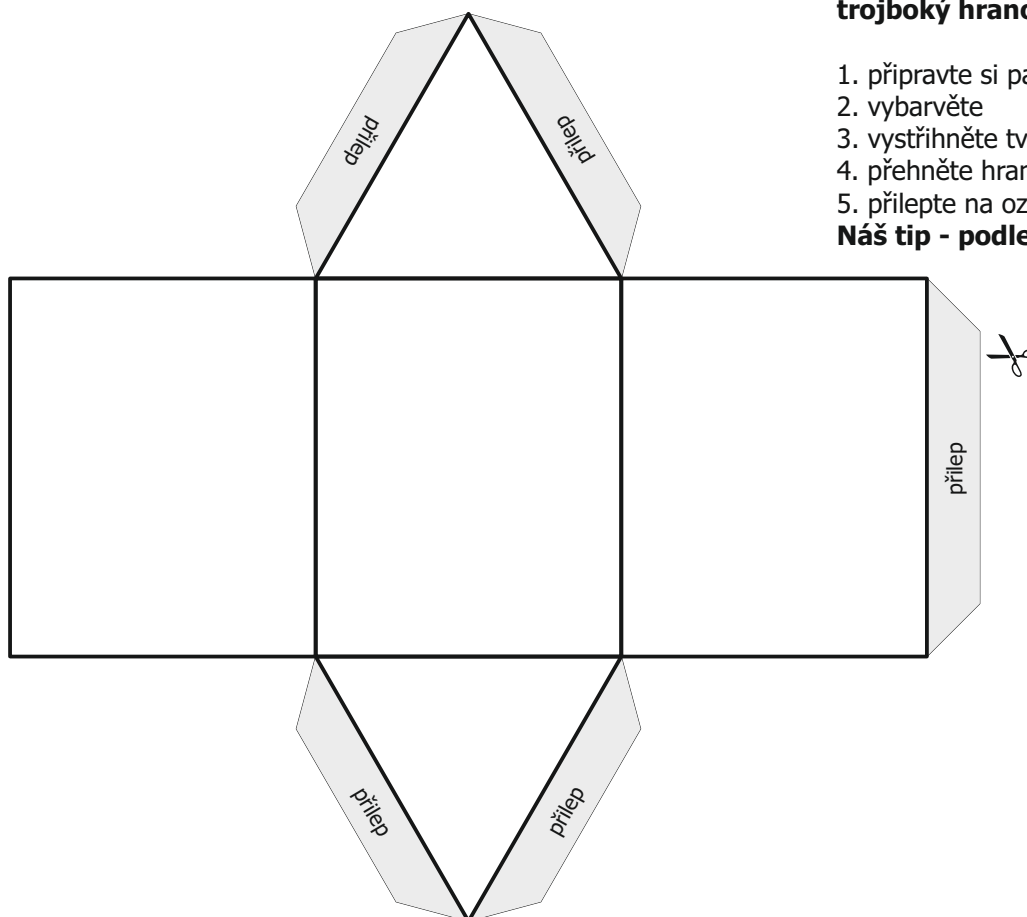
$$S_{pl} = (a + b + c) \cdot v_h$$

Objem:

$$V = S_p \cdot v_h = \frac{a \cdot v_a}{2} \cdot v_h$$

Sít' trojbokého hranolu.

Střihněte si s námi vlastní trojboký hranol:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Rotační válec

Válec je rotační těleso, které má **dvě rovnoběžné kruhové podstavy**. Výška válce je kolmá k rovinám podstav. Můžeme si ho představit jako těleso, které vzniklo rotací obdélníku kolem jedné osy.

Výpočet:

S = povrch válce

V = objem válce

v_v = výška válce

r = poloměr podstavy

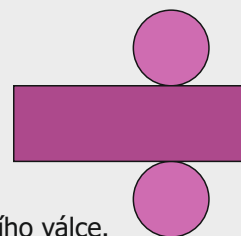
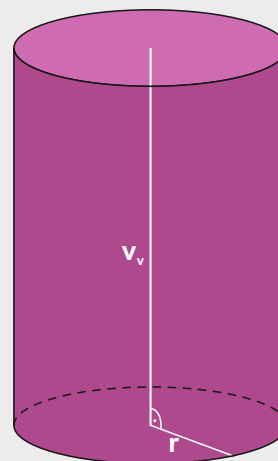
π = Pí je matematická konstanta = 3,14

Povrch:

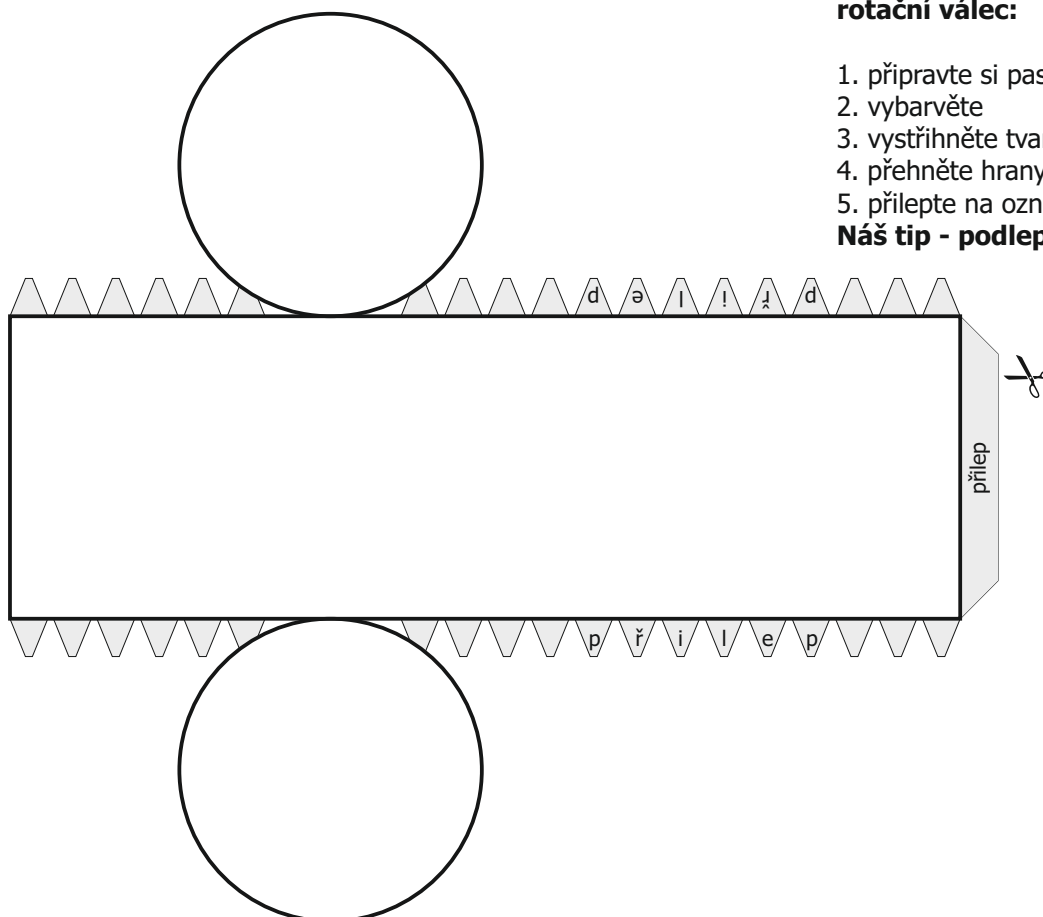
$$S = 2 \cdot \pi r (r + v_v) = 2 \cdot \pi r^2 + 2 \cdot \pi r v_v$$

Objem:

$$V = \pi \cdot r^2 \cdot v_v$$

Sít' rotačního válce.

Střihněte si s námi vlastní rotační válec:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Kolmý rotační kužel

Kužel je rotační těleso a druh jehlanu, jehož povrch tvoří **kruhov**á výseč a podstavou je **kruh**.

Výpočet:

S = povrch kužele

V = objem kužele

v_k = výška kužele

s = délka strany (poloměr pláště)

r = poloměr podstavy

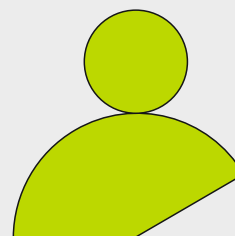
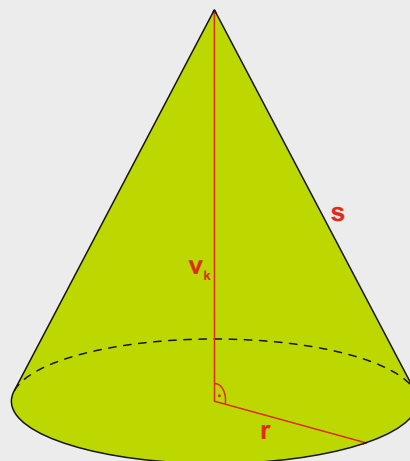
π = $Pí$ je matematická konstanta = 3,14

Povrch:

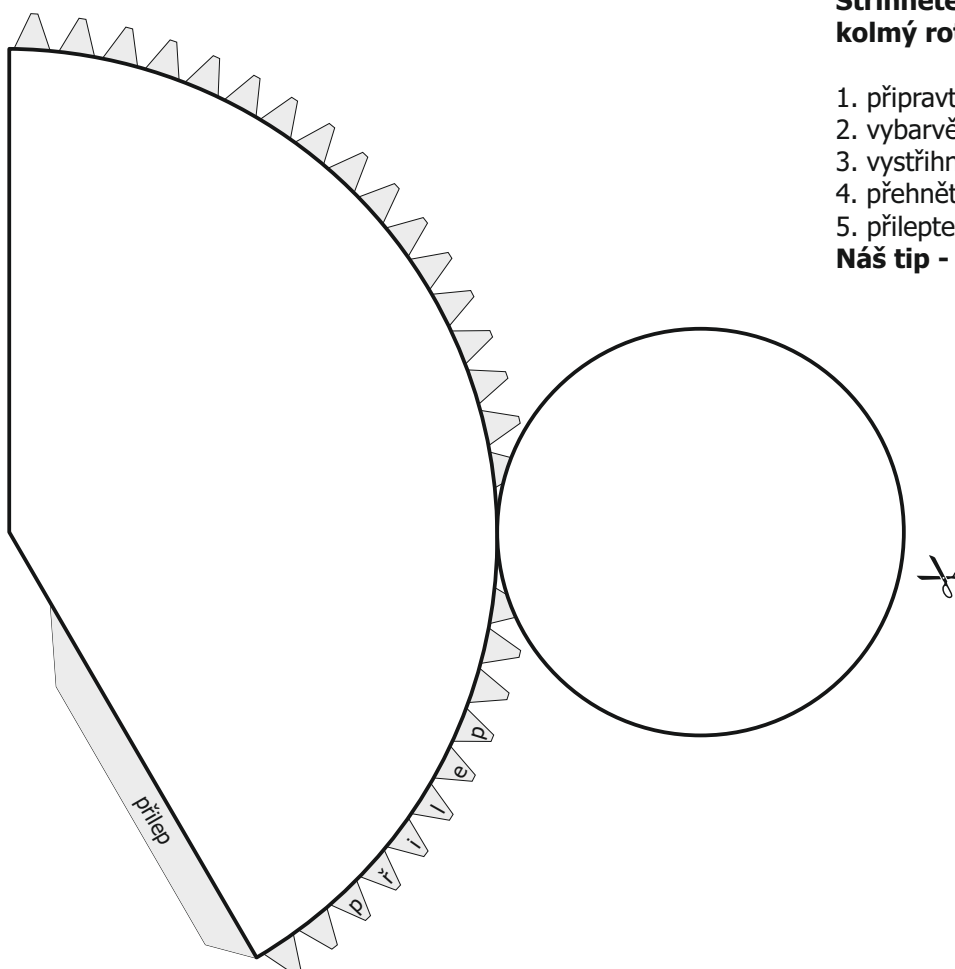
$$S = \pi \cdot r^2 + \pi \cdot r \cdot s$$

Objem:

$$V = \frac{1}{3} \cdot (\pi \cdot r^2 \cdot v_k)$$

Sít' rotačního kužele.

Střihněte si s námi vlastní kolmý rotační kužel:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Pravidelný čtyřboký komolý jehlan

Seříznutím pravidelného čtyřbokého jehlanu vznikne **pravidelný čtyřboký komolý jehlan**, jehož plášť je tvořen **čtyřmi rovnoramennými lichoběžníky** a **dvěma různě velikými čtverci**.

Výpočet:

S = povrch

S_{p1} = obsah podstavy

S_{p2} = obsah podstavy

S_{pl} = obsah pláště

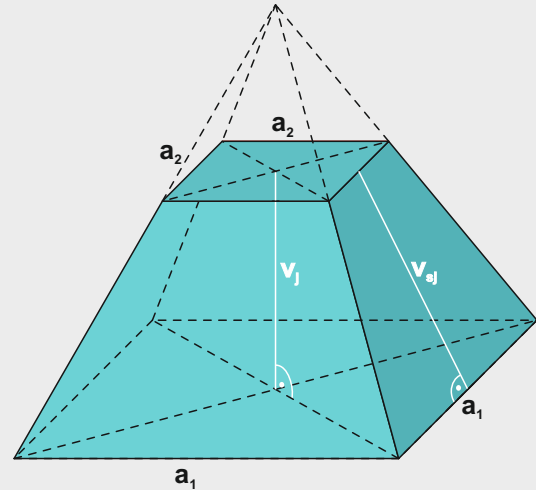
V = objem

v_j = výška

v_{sj} = výška

a_1 = délka strany

a_2 = délka strany

Povrch:

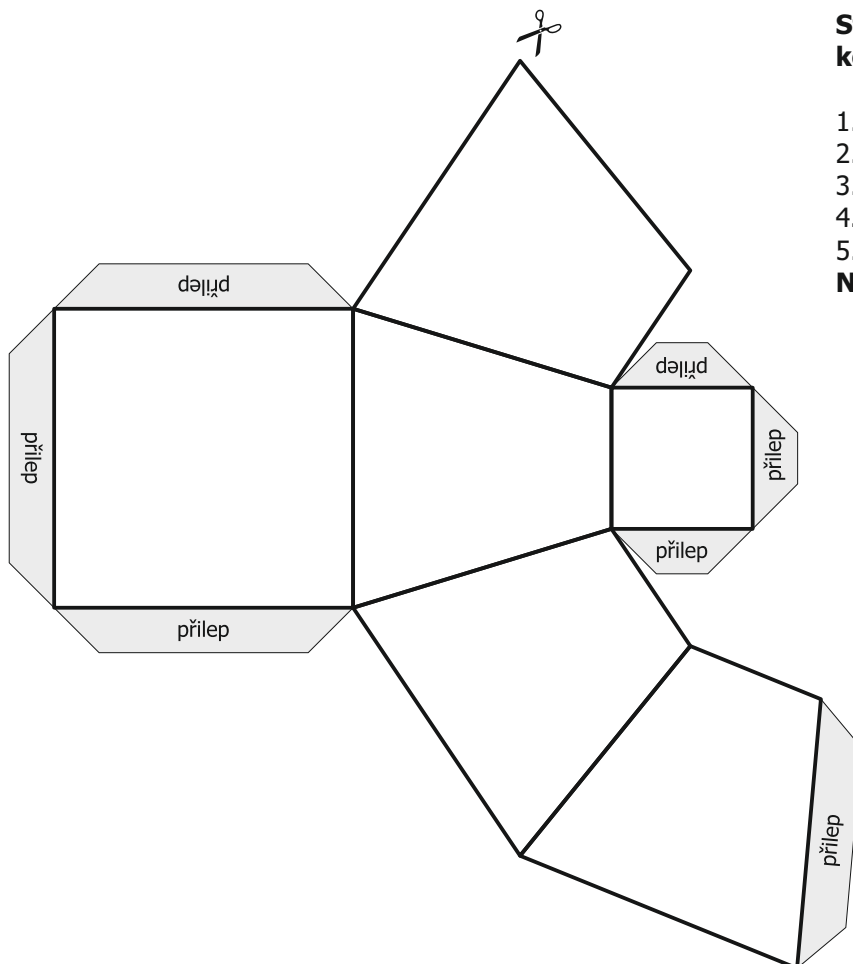
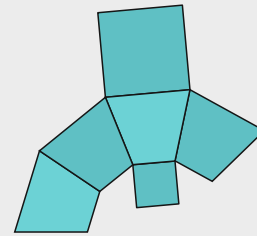
$$S = S_{p1} + S_{p2} + S_{pl}$$

$$S = a_1^2 + a_2^2 + 4 \cdot \left(\frac{a_1 + a_2}{2} \cdot v_{sj} \right)$$

Objem:

$$V = \frac{1}{3} \cdot v_j (a_1^2 + a_1 \cdot a_2 + a_2^2)$$

Sít' pravidelného čtyřbokého komolého jehlanu.

Střihněte si s námi vlastní kolmý rotační kužel:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem

Kolmý komolý kužel

Seříznutím kolmého rotačního kužele vznikne **kolmý komolý kužel**. Jeho podstavy tvoří **dva** různě velké **kruhy** a plášť se skládá z **úseček**, které se nazývají **strany komolého kužele**.

Výpočet:

S = povrch

V = objem

S_{p1} = obsah podstavy

v = výška

S_{p2} = obsah podstavy

r_1 = poloměr podstavy

S_{pl} = obsah pláště

r_2 = poloměr podstavy

π = Pí je matematická konstanta = 3,14

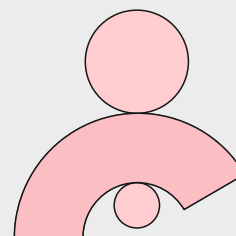
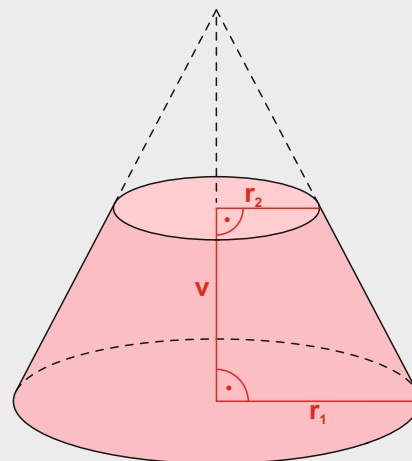
Povrch:

$$S = S_{p1} + S_{p2} + S_{pl}$$

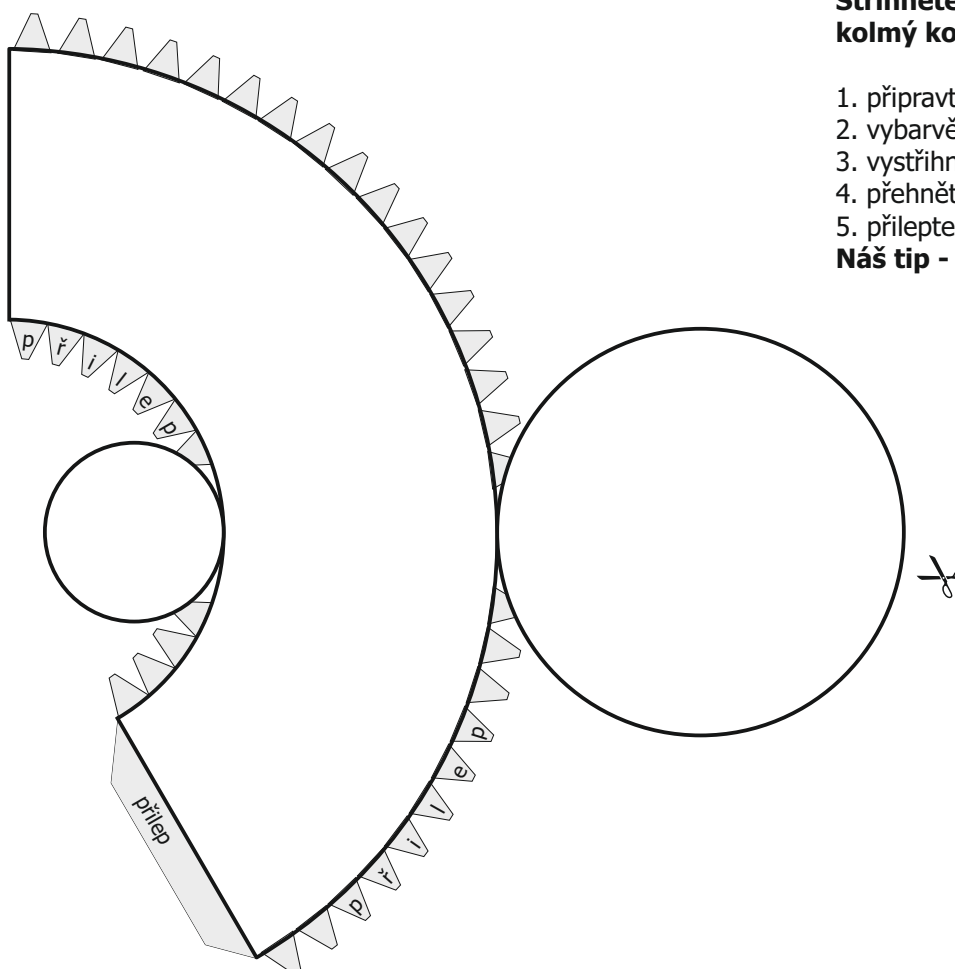
$$S = \pi r_1^2 + \pi r_2^2 + \pi(r_1 + r_2) \sqrt{v^2 + (r_1 - r_2)^2}$$

Objem:

$$V = \frac{\pi v}{3} (r_1^2 + r_1 r_2 + r_2^2)$$

Síť kolmého komolého kužele.

Střihněte si s námi vlastní kolmý komolý kužel:

1. připravte si pastelky, nůžky a lepidlo
2. vybarvěte
3. vystřihněte tvar po obvodu
4. přehněte hrany
5. přilepte na označeném místě

Náš tip - podlepte tvrdým papírem